

Together for efficient
representation interests
of employees of companies
in extractive sector

WITH SUPPORT FROM THE EUROPEAN UNION

**Прилагодување на вештините и
стручните знаења на работниците
во светло на процесот на
декарбонизација
Зачувување на вработеноста**

**МЕЃУНАРОДЕН РАБОТЕН СОСТАНОК
Онлајн, 18 и 19 февруари 2021**

Together for efficient representation...

ANGEL LOZANO HIDALGO

1

Together for efficient
representation interests
of employees of companies
in extractive sector

WITH SUPPORT FROM THE EUROPEAN UNION

Синдикатите мора да го искористат своето учество во изработката на стратегиите за климатските промени:

- Преку промоција на учеството на работниците и социјалниот дијалог (колективно преговарање)

- **Со цел одбрана:**

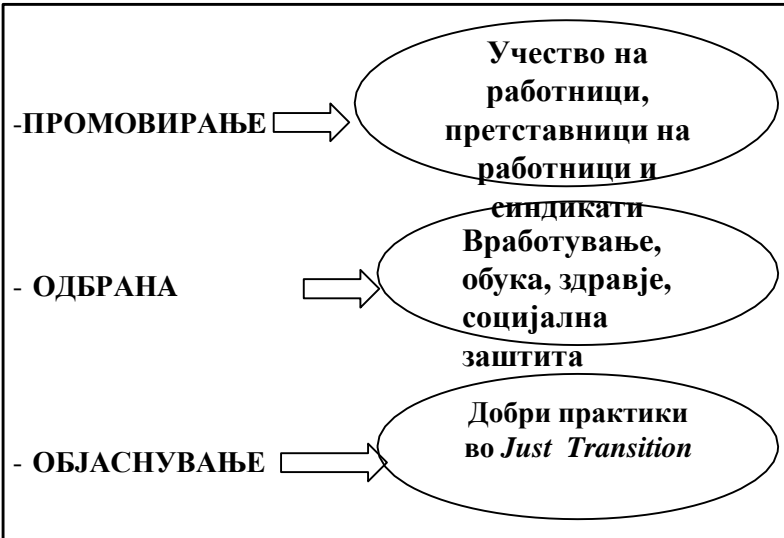
- квалитет на работните места (зелени работни места),
- право на обука и професионално прилагодување,
- работнички права и
- социјална заштита.

-Објаснувајќи им на членовите на синдикатите што е енергетска и праведна транзиција

Together for efficient representation...

ANGEL LOZANO HIDALGO

2

Анкета реализирана во 2019/20:
Најдобар начин да се спровеле *Just Transition*

Учествуваа:

- Работници, синдикати и работодавачи во индустриските сектори кои се погодени од енергетската транзиција
- Држави:
 - Италија
 - Полска
 - Летонија
 - Бугарија
 - Литванија
 - Шпанија

Together for efficient
representation interests
of employees of companies
in extractive sector

WITH SUPPORT FROM THE EUROPEAN UNION

56% од испитаниците сметаат дека е приоритет учество на работниците и синдикатите во сите фази

	Шпанија	Италија	Полска	Летонија	Бугарија	Литванија	TOTAL
Основање на нови претставнички тела	16%	42%	19%	15%	22%		24%
Зедничко учество на работниците и синдикатите	84%	48%	53%	50%	65%		56%
Социјални импликации	0%	10%	28%	35%	13%		20%

Together for efficient representation...

ÁNGEL LOZANO HIDALGO

5

Together for efficient
representation interests
of employees of companies
in extractive sector

WITH SUPPORT FROM THE EUROPEAN UNION

52% од испитаниците сметаат дека е потребна соработка на сите социјални партнери за постигнување на праведна транзиција

	Шпанија	Италија	Полска	Летонија	Бугарија	Литванија	TOTAL
Соработка на секторските социјални партнери	62%	42%	38%	30%	70%	70%	52%
Владини политики	15%	39%	38%	45%	18%	20%	29%
Стратегија за вработување на секторско ниво	23%	19%	23%	25%	12%	10%	19%

Together for efficient representation...

ÁNGEL LOZANO HIDALGO

6

- Што се однесува до учеството на синдикатите во транзиција:
- Само **21%** од испитаниците сметаат дека **синдикатите активно учествуваат** во овие процеси
- 40%** сметаат дека се само информирани
- 39%** од испитаниците сметаат дека синдикатите не даваат приоритет во транзицијата во сите стратегии.

	Шпанија	Италија	Полска	Летонија	Бугарија	Литванија	TOTAL
Активно учествуваат	0%	33%	15%	28%	16%		21%
Информирани се	16%	26%	47%	44%	72%		40%
Не даваат приоритет на овие теми во своето дејствување	84%	41%	38%	28%	12%		39%

Together for efficient representation interests of employees of companies in extractive sector

WITH SUPPORT FROM THE EUROPEAN UNION

52% од испитаниците сметаат дека **праведната транзиција треба да се фокусира на стручно прилагодување (преквалификација) на работниците и нивно оспособување за работа.**

	Шпанија	Италија	Полска	Летонија	Бугарија	Литванија	TOTAL
Обука со цел преквалификација на работниците	67%	39%	19%	39%	66%	Mayoría	52%
Праведна социјална промена	13%	15%	48%	17%	24%		22%
Предвидување на промените	20%	46%	30%	44%	10%		26%

Together for efficient representation...

ÁNGEL LOZANO HIDALGO

9

Together for efficient representation interests of employees of companies in extractive sector

WITH SUPPORT FROM THE EUROPEAN UNION

Во таа смисла, испитаниците сметаат дека **образованието и обуката** треба да играат пресудна улога во стручното оспособување на работниците:

	Шпанија	Италија	Полска	Летонија	Бугарија	Литванија	TOTAL
Пресудно во стекнување на нови вештини	65%	46%	38%	25%	52%		39%
Важно за оптимизација на работните места	22%	36%	22%	30%	38%		26%
Релевантно за стекнување на трајни знаења	13%	18%	39%	45%	10%	80%	35%

Together for efficient representation...

ÁNGEL LOZANO HIDALGO

10

Што се однесува до **проблемите во поглед на праведна транзиција**:

- 40% од испитаниците сметаат и веруваат дека **најголемите проблеми се застарениот стручен профил на работници и неадекватна обука** која бара големи промени; се укажува на дефицит на обука и стручни квалификации како **најголем недостаток при екологизација**.

	Шпанија	Италија	Полска	Летонија	Бугарија	Литванија	TOTAL
Потреба за трансформација на обука на работниците	52%	36% *	40% *	48%	17%	50%	40%

*Двете опции во проценти се поклопуваат со постоењето на ригидни политики и мало учество на синдикатите.

- Другите две тешкотии се:

- Тенденција да се заменат поедини работни места со други, наместо да се трансформираат и актуелизираат, **31%**; и
- Постојење на **ригидни политики и недоволна соработка на социјалните партнери, 29%**.

	Шпанија	Италија	Полска	Летонија	Бугарија	Литванија	TOTAL
Ригидни политики и мало учество на синдикатите	34%	36%	40%	14%	8%	40%	29%
Тенденција да се укинат работните места, наместо да се трансформираат	14%	28%	36%	38%	75%	10%	31%

Заклучоци од анкетата

- Енергетската транзиција не е приоритет за синдикатите (ниту за социјален дијалог) бидејќи ја сметаат за идна перспектива:**
- Работниците бараат од синдикатите:**
 - Да постои **транснационална соработка** како најдобар начин за третирање на овие теми
 - Да се зголеми **учеството и ангажманот на синдикатите кои се слаби.**
 - Силна посветеност на квалитетна и достојна работа, како основен елемент на социјалниот дијалог**

- Работниците и синдикатите сметаат дека зелените работни места ќе влијаат на различните енергетски сектори.**
 - Додека синдикатите тоа го **доживуваат како закана** за моменталното вработување
 - Работниците сметаат дека тоа претставува можност за **борба против невработеноста и подобрување на условите за работа**, воглавно преку преквалификации и стекнување на стручни вештини.
- Повеќе од половина испитаници сметаат дека **праведната транзиција би требала да се фокусира на преквалификација на работниците** и нивно професионално оспособување, кои се засновани на образованието и учењето.
- Недостатокот на **обука и стручни квалификации на работниците најмногу ја отежнуваат праведната транзиција.**

Поради тоа,

Неопходен инструмент при реализација на *Just Transition* во процесот на *декарбонизација е*:

Изработка на планови за обука и оспособување на работниците во врска со новите зелени работни места.

Осмислувањето на обуката мора да биде направено со учество на претставници на работниците за да биде истата навистина ефикасна.

СООЧУВАЊЕ СО

**ДВА ПРЕДИЗВИЦИ ВО ПРОЦЕСОТ НА
ДЕКАРБЕНИЗАЦИЈА:**

***ЗАЧУВУВАЊЕ НА РАБОТНИТЕ
МЕСТА И***

***ОБУКА И ПРОФЕСИОНАЛНО
ПРИЛАГОДУВАЊЕ НА РАБОТНИЦИТЕ ВО
РУДАРСКАТА ИНДУСТРИЈА***

Како влијае декарбонизацијата на вработеноста:

- Декарбонизацијата** ќе значи губење на многу работни места во таканаречената *сива или црна економија*.
- Декарбонизацијата** има територијално и секторско влијание кое може да значи губење на работните места:
 - Тоа влијание може да биде како директно, така и индуцирано или индиректно (оној кој е врзан за дотичната индустрија) поради реконверзија, замена или гасење на погон.
 - Во областите како екстрактивни индустрии на јаглен и фосилни горива.
 - Поради промени на производните системи на поедини претпријатија.

- ILO (Меѓународна организација на трудот)** проценила дека *премиот на нискокарбонска економија* може да значи губење на 6 милиони работни места поврзани со погодените сектори.
- Во Европа се очекува дека до 2030 година ќе бидат изгубени 160.000 од моменталните 240.000 работни места во рудниците и термоелектраните [Извештај на Обединетиот истражувачки центар (JRC), научен и советодавен истражувачки центар на Европската комисија]
- Прогнозите на ЕУ зборуваат за оторање на повеќе од 400.000 нови работни места, до 2030 година, во рамките на индустријата за обновливи извори на енергија.

Овие работни места би се создале пред се во областа на сопствената потрошувачка од страна на домаќинствата, претпријатијата и индустријата, електрификација и транспорт.

- Резолуцијата на Европскиот парламент од 14 март за климатските промени, ги детектира следниве ефекти од праведната транзиција на вработувањето:
- Постигнување на нулта емисија без нето загуба на работните места
 - Енергетската транзиција може да значи нето зголемување од **2,1 милион работни места доколку до 2050 се постигне нулта емисија гасови**; и 1,3 милиони ако се намали емисијата гасови за 80%
 - За ова е неопходно **да се обноват професионалните компетенции врз основа на Панорама вештини ЕУ (Skills Rapogata)**, како би се прилагодиле истите на најзагрозените региони, сектори и луѓе и како би се подобрила способноста на работниците да пронајдат квалитетни работни места во своите региони.

ЗАЧУВУВАЊЕ НА НИВОТО НА ВРАБОТЕНОСТ

Енергетската транзиција ќе создаде нови компании и економски активности кои ќе генерираат вработеност во различните сектори.

Иако се проценува дека новите зелени места ќе ги надоместат загубите на *црните работни места*, **работниците кои ќе се вработат на новите зелени работни места нема задолжително да бидат тие кои ја изгубиле работата во сивата економија.**

Енергетската транзиција ќе создаде повеќе работни места отколку што ќе ги уништи; но тоа исто така значи и гасење на претпријатијата од областа на екстрактивната индустрија и губење на работните места за нивните работници

Што треба да направиме за да ја спречиме загубата на нивото на вработеност во рударството?

- Да се воспостават мерки за одржување на директна и индиректна вработеност преку оправдана енергетска транзиција
- Да се воспостават мерки за предвидување на промени преку политиката на вработување чија цел е образование и оспособување на работниците преку праведна енергетска транзиција
- Да се воспостават адекватни и ефикасни мерки за социјална заштита кои ги штитат погодените работници

Воспоставување на мерки за одржување на директна и индиректна вработеност преку праведна енергетска транзиција

- Праведната транзиција е можност за создавање на квалификувано и квалитетно вработување поврзано со новите производни процеси, кои од работниците бараат нови вештини и способности

Поради тоа, мораме:

- Да обезбедиме професионална адаптација (преквалификација) на работниците во црната економија поради прилагодување на нивните професионални вештини на новите барања.

- Да посветиме повеќе внимание на постарите и ниско-квалификувани работници, кои се најранливи и на кои ќе им биде најтешко да се натпреваруваат за новите работни места
- Да гарантираме квалитетна работата на два начина:
 - Кога се работи за средни и ниско-квалификувани работни места, со лоши услови на работа и поголеми ризици по прашање на безбедност и здравје на работата [кои ќе бидат дури и ако се поттикнуваат високо-квалификувани работи]
 - Да се зајакнат системите за учество на работниците кои се соочени со фрагментираните економски системи во кои се слабо присутни колективните договори и застапувањето на интересите на работниците.

Да се воспостават мерки за предвидување на промени преку политики на вработување чија цел е образование и оспособување на работниците преку праведна енергетска транзиција

- Промовирање на одржливи индустриски политики кои овозможуваат создавање на зелени и квалитетни работни места
- Промовирање инвестиции во зелени технологии преку европски програми за истражување и развој и технолошки платформи со ниски или нулта емисии на јаглерод; со учество на синдикатите во управувањето со фондовите на ЕУ
- Промовирање на економска диверзификација во регионите и индустриите најпогодени од транзицијата, преку спроведување на мерките што овозможуваат **праведна транзиција за работниците**. Во таа смисла, веќе постои *платформа „региони на јаглен во транзиција“* <https://www.europa.eu/press-communications/infographic/infographic-coal-transition-platform> [events/conference-coal-regions-transition-platform](https://www.europa.eu/press-communications/events/conference-coal-regions-transition-platform) ²⁴

Воспоставување на адекватни и ефикасни мерки за социјална заштита кои ги штитат погодените работници

Социјалната заштита е основно човеково право (Програма за достоинствена работа на МОТ)

Гарантирањето на праведна транзиција подразбира воспоставување на адекватни и ефикасни мерки на заштита на работниците кои се погодени со процесите на декарбонизација: колективни откази; предвремени пензии; затворање на претпријатија итн.

Мораме да работиме на социјалната инклузија на овие работници и на одржувањето на нивниот животен стандард: надомести за невработеност, здравствено осигурување, социјални давања, пензии итн.

Во Европа, претпријатијата кои подлежат на процесот на енергетска транзиција, имаат поголем удел во БДП и вработеноста во земјите во кои е животниот стандард под просекот на ЕУ.

Во новите држави членки (ЕУ-10) повеќе од 20% од сите вработени работат во 15 главни индустрии кои емитуваат гасови со ефект на стаклена градина (во споредба со процентот од 10% во западна Европа)

Документ: „Искористување на потенцијалот за
вработување врз основа на еколошкиот
раст-SWD/2012/0092 финално

Во светло на актуелната ситуација синдикатите треба:

- Да промовираат воспоставување на системот за социјална заштита кој се заснова на принципите универзалност, еднаков третман и континуитет, што ќе обезбеди медицинска нега, сигурност на приходите и социјалните услуги.
- Да промовираат интеграција на соодветни мерки на социјална заштита во националната политика за климатските промени, за работниците кои зависат од природните ресурси, со проценка на енергетската сиромаштија и идентификација на најзагрозените потрошувачи.
- Да ги проценат и предвидат ризиците. Политиките како декарбонизација можат да предизвикаат девалвација на имотот на компанијата, намалувајќи ја нивната вредност што има негативно влијание врз работниците.

ОБУКА И ПРОФЕСИОНАЛНА АДАПТАЦИЈА

Во борбата против губењето на работните места

Воспоставувањето на праведна транзиција со цел спречување на губењето на работни места подразбира прилагодување на професионалните и образовните системи насочени на создавање на работни места

Развивањето на професионални вештини е пресудно за гарантирање на успешна и праведна транзиција кон нискокарбонската економија, затоа што овозможува создавање на нови работни места, стимулира продуктивност, раст и развој на вработеноста. (MPO)

- Еколошката транзиција доведува до појава на нови професии**, што ќе значи вработување на квалификувана работна сила која е дефицитарна

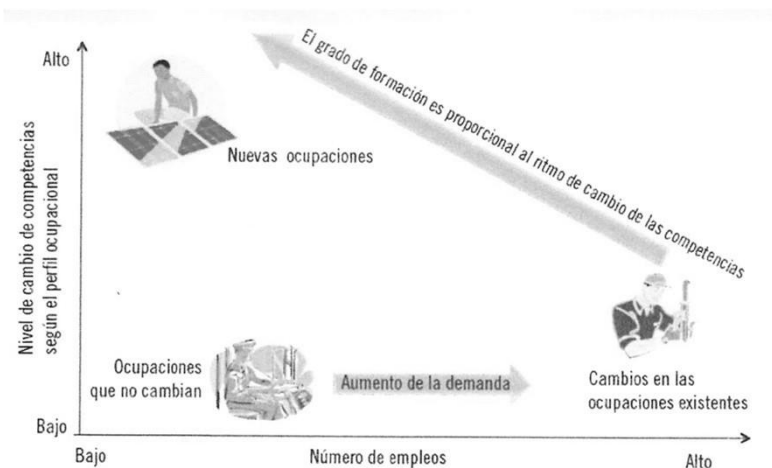
[Во Холандија, на пример, 2019 година беа потребни 50.000 квалификувани и искусни експерти за да постават темели за енергетската транзиција до 2030 година: што вклучува изградба и инсталација на соларни панели и ветерници, системи за складирање и подобрување на мрежата како би се избегнале загуби].

- Воведувањето на нови технологии ќе доведе до прогресивна екологизација на сите економски сектори**, како и до потребата за нови професионални квалификации. Работниците ќе мораат постојано да се обучуваат и професионално развиваат.

- Затворањето на индустриите (пред сè на индустријата за јаглен) во одреден регион ќе предизвика:**

- преселување на работниците, во други делови од земјата, надвор од дотичните региони
- и како последица на овие миграции, може да дојде до **пропаѓање на споменатите региони**; на што исто така ќе мораме да посветиме внимание за да не ги препуштиме на самите себеси.

Fuente: Strietska-Ilina y otros, 2011.

Праведната енергетска транзиција во процесот на декарбонизација мора да гарантира актуелизирани стручни квалификации и достапност на високо квалификуван персонал како би се избегнал дисконтинуитет во вработувањето и прекарна работа.

Проблем:

Компаниите не вложуваат многу во обука на своите работници:
Само 26% од компаниите предвидуваат професионален развој на работниците што ќе биде потребен во иднина

[Студии на Европскиот социо-економски комитет (EESC), Eurofound (Европска фондација за подобрување на условите за живот и работа) и Cedefop (Европски центар за развој на стручно образование)]

Најчестите **пречки** во стекнувањето нови квалификации се:

- Недостаток на мотивација** со работодавачите кои не размислуваат за воведување на овие подобрувања
- Недостаток на точни информации**, ограничен капацитет за имплементација на промени и финансиски ризици, и
- Страв** на работниците **од промени**, особено доколку не постои култура на практикување на учество на работникот

Во светло на актуелната состојба, синдикатите треба:

- Да промовираат развој на националните стратегии за обуки, барајќи прилагодување на моменталните програми за образование и професионално усовршување со цел подобра оспособеност на работниците на новите работни места
- Да бидат запознаени со **образовната и еколошката политика со цел подобрување на идните професионални вештини**. Ако се стремиме кон обична преквалификација на работниците, ќе го изгубиме потенцијалот да создадеме нови, еколошки работни места.
- Во основното образование да ги вклучат темелните принципи на новата зелена економија за да се загарантира целосна и ефикасна трансформација на база на побарувачка.

- Да преговараат договори како на секторско, така и на ниво на претпријатие, со цел
 - предвидување на потребите за одредени квалификации
 - промоција на постојана професионална обука во секторите кои се најмногу погодени со еколошката транзиција.
- Да користат механизми за информации и консултации за да ги предвидат стратешките промени и да ги следат политиките за обука во рамките на компанијата, со цел да ја прилагодат споменатата обука за потребите на работниците во процесот на еколошка транзиција
- Да промовираат преместување на работниците на други работни места, откако ќе се утврдат секторите и регионите кои се најмногу погодени со промената. [Овие мерки можат да бидат финансирани делумно од Европскиот фонд за модернизација на ETS (Emission Trading System)]
- [Информации за образовните системи, форми и вработувањето:
<https://resourcecentre.etuc.org/Skills-needs-in-greening-economies-102.html>]

Бугарија:

Помеѓу 2009 и 2014 година, Бугарската индустриска асоцијација и синдикатите СІТUB и Поткрепа ја спроведоа програмата „Развој на системот на конкурентност на трудот по сектори и региони“.

Овој проект е поврзан со иницијативата на Европската комисија за воспоставување на Европска класификација на вештини, компетенции, квалификации и занимања (ESCO) и овозможи анализа на 40 сектори и идентификување на бројни професионални профили поврзани со еколошката транзиција.

Крајната цел беше да се интегрираат овие квалификации во тековните наставни планови и програми за средно образование, университети и стручни училишта.